

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛІНГ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Л.М. Дорохова, к. е. н., доцент

Житомирський національний агроекологічний університет

Розглядаються проблеми, пов'язані із впровадженням та розвитком фінансового контролінгу як функції фінансового менеджменту аграрних підприємств. Обґрунтовується необхідність застосування та удосконалення окремих специфічних методів та інструментів фінансового контролінгу на підприємствах АПК.

Постановка проблеми. Реформування економічних процесів в усіх галузях економіки на сучасному етапі потребує вдосконалення

існуючих та використання принципово нових методів і способів управління господарськими процесами. Особливої актуальності це набуває для аграрних підприємств, оскільки через зростання конкуренції на ринку сільськогосподарської продукції їм необхідно запроваджувати більш ефективні методи управління фінансово-господарською діяльністю, які здатні забезпечити швидке і якісне реагування на зміну кон'юнктури ринку, виникнення кризових ситуацій і дати можливість уникнути банкрутства. Вдосконалення стилю, методів і прийомів управління з урахуванням міжнародних стандартів вимагає впровадження та розвитку системи фінансового контролінгу як важливої функції фінансового менеджменту підприємств АПК.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження проблем теорії і практики, організації та впровадження фінансового контролінгу здійснили зарубіжні вчені: К. Друрі, Р. Брейли, Ю. Брігхэм, Дж. Ван Хорн, І.Т. Балабанов, І.А. Бланк, Н. Оленев та такі українські фахівці, як: М.Д. Білик, В.А. Борисова, Г.Г. Кірейцев, О.О. Терещенко, М.М. Аксентюк та інші. Проте формування організаційно-економічних засад та практичних аспектів реалізації фінансового контролінгу, як перспективної системи управління суб'єктами господарювання в аграрній сфері, досліджено ще не достатньо.

Мета дослідження полягає в розробці та обґрунтуванні теоретико-методологічних і практичних рекомендацій щодо вдосконалення інформаційного забезпечення та впровадження контролінгу в систему управління фінансами аграрних підприємств.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий контролінг як функція фінансового менеджменту повинен забезпечувати формування комплексного механізму та інструментарію модернізації організаційної та інформаційної структури сільськогосподарських підприємств таким чином, щоб вирішувалися базові проблеми її розвитку не тільки в поточній, а і в довгостроковій перспективі.

Практика показує, що у більшості аграрних підприємств немає чітко сформульованих підходів до формування економічної стратегії. Застосування економічної стратегії для кожного аграрного підприємства має індивідуальний характер, але першим і загальнообов'язковим етапом формування стратегічних параметрів розвитку є вибір генеральної мети з урахуванням стану зовнішнього і внутрішнього середовища [1]. Виявлення загроз фінансово-господарської діяльності підприємств здійснюється шляхом імплементації системи раннього попередження та реагування як особливої інформаційної системи, яка повідомляє керівництву про потенційні ризики та шанси, що можуть мати місце на підприємстві. Серед основних інструментів системи раннього

попередження і реагування можна виділити прогнозування банкрутства, проте слід зауважити, що численні моделі і методики такого прогнозування, сформульовані західними фінансистами, мають певні обмеження при застосуванні їх на вітчизняних, і особливо аграрних, підприємствах: відсутність фахівців достатньої кваліфікації, недостатній рівень об'єктивності окремих показників фінансової звітності. Для того щоб система раннього попередження і реагування логічно вписувалась в систему планування та контролю, потрібна розробка адекватних методик, адаптованих до потреб аграрної сфери.

Поточні короткострокові фінансові цілі підприємства знаходять своє відображення у досягненні певного рівня фінансових показників, таких як: обсяг реалізації, величина постійних і змінних витрат, прибуток, рентабельність виробництва та капіталу, обсяг структури та вартості капіталу. Для забезпечення реалізації поставлених цілей, на нашу думку, на підприємствах АПК в умовах хронічної збитковості значної їх частини з усіх відомих методів оперативного фінансового контролінгу [2] першочергово необхідно впроваджувати і розвивати такі специфічні методи, як: цільове калькулювання собівартості та оцінка беззбитковості.

Цільове калькулювання собівартості визначає функціональну модель оптимізації абсолютної величини затрат підприємства «Target costing». Доцільність застосування саме цієї моделі калькулювання витрат визначається можливістю формування в її рамках багатоваріантної системи обліку витрат в сільськогосподарських підприємствах за центрами відповідальності, місцями виникнення витрат і створення прибутку. Це дозволить забезпечити приведення поточного рівня витрат до їх цільового рівня шляхом посилення контролю за ефективним використанням коштів, створення можливостей для оперативного аналізу структури видатків і точки беззбитковості, здійснення заміщення витрат та інших заходів досягнення необхідного цільового рівня прибутку.

Висновки. Сучасні аграрні підприємства господарюють у досить динамічних умовах, пов'язаних із здійсненням складних бізнес-процесів, і потребують гнучких систем оцінки й аналізу діяльності як своїх підрозділів, так підприємства в цілому. Розвиток методичних положень і практичних рекомендацій щодо формування механізму фінансового контролінгу та його позиціонування у системі фінансового менеджменту підприємств АПК дозволить підвищити ефективність управління ними, забезпечити їх конкурентоздатність і поліпшити результати діяльності.

Список використаних джерел

1. Аксентюк М.М. Контролінгове забезпечення стратегії розвитку підприємства / М.М. Аксентюк // Економіка та держава. – 2008. – № 7. – С.40-44.

2. Стефаненко М.М. Застосування методологічного інструментарію контролінгу в фінансовому управлінні вітчизняних підприємств / М.М. Стефаненко // Фінанси України. – 2007. – № 5. – С. 144-152.